

Wprowadzenie

BRONISŁAW SIEMIENIECKI

Kolejny tom z serii „Technologia informacyjna w zmieniającej się edukacji” poświęcony został problemom dotyczącym manipulacji w mediach i jej wpływowi na edukację. Temat został wybrany nieprzypadkowo, wynika on bowiem z rosnącego znaczenia mediów w życiu społecznym. Dokonujące się lawinowo zmiany przewartościowują poglądy i postawy młodzieży. Jednocześnie obserwujemy nienadążanie edukacji za tempem przemian. Położenie nacisku na technologie informacyjną przy jednoczesnym pominięciu edukacji medialnej doprowadziło do powstania dużej dysproporcji pomiędzy wychowaniem a nabywaniem wiedzy w szkole przez nowe pokolenie Polaków. Jesteśmy świadkami pogłębiającego się procesu destrukcji w obszarze poszanowania wartości, czego efektem jest szerząca się powszechnie konsumpcyjna postawa wobec życia stymulowana również przez media. Jesteśmy świadkami zalewu społeczeństwa ogromem informacji. Wśród młodzieży obserwujemy narastającą bierność i egoizm a technologia jakże często ogranicza ich myślenie. Na czoło wysuwa się chęć nieustającej bezgranicznej zabawy, którą coraz powszechniej oferują media a szczególnie media elektroniczne. Banał stanowi podstawę rozrywki telewizyjnej, z której odbiorca ma osiągnąć bezgraniczną przyjemność. Brak przedmiotu edukacja medialna, który przygotowywałby młodych ludzi do odbioru komunikatów medialnych oraz do korzystania z mass mediów a szczególnie mediów interaktywnych powoduje, że szkoła wyłącznie kładzie nacisk na obsługę technologii a nie na jej rozumienie i wychowawcze konotacje. Po części wynika to stąd, że obsługa nowych technologii uznana została jako zadanie ważniejsze dla szkoły aniżeli przygotowanie uczniów do krytycznego odbioru mediów i życia z ich rozumnym wykorzystaniem.

Nowe technologie otwierają ogromne możliwości tworzenia i przekazu informacji poza wszelką kontrolą. Oznacza to, że każdy może wprowadzać do sieci komputerowych dowolne treści nie ponosząc żadnych konsekwencji. W efekcie manipulacja w Internecie, którą obserwujemy, stała się ważnym instrumentem oddziaływania na społeczeństwo. To co dziś dostrzegamy jest zaledwie małą próbką tego co nastąpi w ciągu najbliższych 6–8 lat. Postępujący proces globalizacji w połączeniu z zasadami funkcjonowania państwa demokratycznego o gospodarce liberalnej będzie stwarzał klimat bezbronności jednostki wobec swobody przepływu informacji, poglądów, stanowisk i idei. Media nie tylko umocnią swoją pozycję jako transmitera kultury ale także będą ustanawiały jej wzorce, co obecnie dostrzegamy coraz wyraźniej. Jedyнным sposobem przeciwdziałania takiej wizji będzie stworzenie w szkole systemu działań wychowawczych, w którym jednym z fundamentów powinna być eduka-

cja medialna. Uczniów wyposażony w wiedzę i doświadczenie w zakresie obrony przed manipulacją będzie mógł być kształtowany w duchu świadomości obieranych wartości. W przeciwnym razie naprzeciw działań wychowawczych szkoły będą stały nie zawsze pożądane społecznie wzorce propagowane w mediach interaktywnych, które osiągną szybko przewagę nad nieprzygotowanym do odbioru mediów uczniem.

Podjęcie problemu manipulacji w mediach i jej wpływu na edukację miało na celu wyeksponowanie rosnącego zagrożenia dla społeczeństwa, które swój byt opiera o wypracowane zasady, normy i wartości. W wielogłosie prezentowanym w książce ukazane zostały mechanizmy tkwiące u podłoża manipulacji medialnej w społeczeństwie oraz jej uwarunkowań kulturowych. Szczególny nacisk położony został na ukazanie roli i miejsca cyberprzestrzeni w procesie manipulowania. W poszczególnych wystąpieniach przewija się główny problem rozważań jakim jest wpływ manipulacji w mediach na edukację.

Prezentowane materiały stanowią plon piątej konferencji poświęconej problemom pedagogiki medialnej, która odbyła się w dniach 29–30.03.2006 roku. Patronat nad konferencją objęli:

- Minister Edukacji i Nauki,
- Przewodniczący Senackiej Komisji Nauki, Edukacji i Sportu,
- Marszałek Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Organizatorami konferencji „Manipulacja w mediach a edukacja” byli:

- Zakład Technologii Kształcenia Instytutu Pedagogiki UMK w Toruniu,
- Sekcja Pedagogiki Mediów przy Komitecie Nauk Pedagogicznych PAN,
- Sekcja Metodologii Nauk Komitetu Naukoznawstwa przy Prezydium PAN,
- Wydział Pedagogiczny Wyższej Szkoły Humanistyczno-Ekonomicznej

we Włocławku,

- Marszałek Województwa Kujawsko-Pomorskiego,
- Wydawnictwo Adam Marszałek w Toruniu,
- Polskie Towarzystwo Kognitywistyczne.

W trakcie konferencji przygotowany został tekst apelu do środowisk akademickich, oświatowych i medialnych o podjęcie odpowiednich działań mających na celu kształtowanie świadomości medialnej oraz budowanie w szkole środowiska edukacyjnego zapewniającego obronę przed manipulacją.

Oddawana do rąk Czytelników książka stanowi pierwszą próbę wielostronnego ujęcia problemu wpływu manipulacji w mediach na edukację. Publikacja ma szczególne znaczenie dla przyszłych nauczycieli i wychowawców, może też stanowić lekturę dla wszystkich interesujących się zagadnieniami oddziaływania mediów na człowieka. Jeżeli zawarte w książce poglądy, stanowiska oraz uwagi dotyczące manipulacji w mediach oraz jej wpływu na edukację zainteresują Czytelnika oraz pobudzą do refleksji i przemyśleń to będzie istotny znak, że konferencja i jej dorobek zawarty w tej publikacji spełniły swoje zadanie. Pragnę w tym miejscu podziękować prof. zw. dr. hab. Stefanowi Kwiatkowskiemu za wnikliwą recenzję i poczynione uwagi, które przyczyniły się do udoskonalenia ostatecznego kształtu tej książki.